

Neapykantą kurstantys komentarai internete: kur baigiasi žodžio laisvė ir kada gresia baudžiamoji atsakomybė?

15 15min.lt/max/naujiena/gyvenimas/neapykanta-kurstantys-komentarai-internete-kur-baigiasi-zodzio-laisve-ir-kada-gresia-baudziamoji-atsakomybe-1222-1392990

Jurgita Lieponė

23 October 2020

Publikuota: 2020 spalio 23d. 21:10

123rf.com / Kompiuteris

Neapykanta, jos kurstymas, neapykantos kalba ir nusikaltimai – tai frazės, vis dažniau skambančios kalbant apie žmogaus teises ir laisves. Komentarai internete – viena iš erdvių, kurioje neapykantos yra itin gausu. Savo bučinio nuotrauką socialiniame tinkle „Facebook“ pasidalinę du lietuviai sulaukė neapykantos komentarų, o Lietuvos teisėsauga atsisakė į tai reaguoti. Lietuviai kreipėsi į Europos žmogaus teisių teisimą ir bylą laimėjo. Pasak žmogaus teisių gynėjų, tai – istorinė pergalė. Ar po to pasikeitė Lietuvos teisėsaugos požiūris į tokio pobūdžio nusikaltimus?

Festivalio „Nepatogus kinas“ metu šia tema diskutavo bylą prieš Lietuvą Strasbūre laimėjęs **Pijus Beizaras**, Europos žmogaus teisių fondo teisininkė **Monika Guliakaitė**, Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė **Birutė Sabatauskaitė** ir Lietuvos policijos mokyklos atstovas **Vilius Velička**.

Diskusiją moderavo **Jūratė Juškaitė**, Lietuvos žmogaus teisių centro komunikacijos vadovė.

„Kova su neapykanta: kaip padėti sau kitiems“ – taip pavadintame vebinare buvo kalbama apie skirtį tarp žodžio laisvės ir neapykantos kurstymo, nesaugumo jausmą, su kuriuo susiduria tam tikrų bendruomenių atstovai.

Jei tikėtume oficialiąja statistika, neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kurstymo kasmet Lietuvoje įvyksta vos keliasdešimt. Tačiau bendruomenės, prieš kurias neapykanta būna nukreipta, žino, kad tokie nusikaltimai įvyksta kur kas dažniau.

Kodėl svarbu pranešti apie neapykantą, net jei rezultatas kartais nuvilia? Kokių pokyčių galime tikėtis Lietuvai pralaimėjus bylą Beizaras ir Levickis prieš Lietuvą Europos žmogaus teisių teisme? Kas daroma, kad su neapykantos nusikaltimais ir neapykantos kurstymu būtų kovojama efektyviau? Kaip pasinaudoti nauju pranešimo apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kurstymo įrankiu ir koks jis?

Komentarus paskatino dviejų vaikinų bučinio nuotrauka

Pokalbyje dalyvavęs P.Beizaras prisiminė savo istoriją ir kelią, kurį jam teko nueiti.

„Viskas prasidėjo, kai mes įkėlėme į feisbuką nuotrauką. Tai nebuvo šiaip nuotrauka, o dviejų vaikinų bučinio nuotrauka. Netikėtai susilaukėme labai daug komentarų, kurių didžioji dalis – apie 70 procentų iš 800 – buvo žiaurūs. Jie buvo niekinantys, skatinantys ir kurstantys neapykantą prieš LGBT bendruomenę.

Tada pradėjome bendrauti su Lietuvos gėjų lygos atstovais, konkrečiai su Tomu, kuris kaip tik dabar išrinktas Seimo nariu (Tomas Vytautas Raskevičius – red.). Jis mums padėjo eiti ta kryptimi. Viskas prasidėjo nuo policijos, ne nuo teismo.

Kreipėmės į policiją, bet pareigūnai atsisakė pradėti tyrimą argumentuodami tuo, kad komentaruose, kur grasinama tiesioginiu susidorojimu, kad mus nužudys, jie nemato nusikaltimo sudėties“, – pasakojo P.Beizaras.

Vėliau policijos nutarimą abu vaikinai apskundė prokuratūrai, tačiau ir prokuratūra jo nepakeitė, o paliko galioti policijos nutarimą.

„Per visas instancijas priėjome liepto galą ir pasirodė, kad Lietuvoje niekas mums negali padėti. Nutarėme kreiptis į Europos žmogaus teisių teismą“, – sakė P.Beizaras.

Pasak vaikino, kreiptis į Strasbūrą jiems atrodė svarbu, nes kažkam reikėtų pradėti tą daryti – nenumoti ranka: „Mes nepasidavėme, ir dėl to dabar labai džiaugiuosi. Manau, kad tai prisidės prie to, kad ateityje būtų efektyviau tiriami tokie nusikaltimai. Turim puikų pavyzdį.

Beje, neseniai viena mergina komentaruose mane užsipuolė, paskui rašė asmenines žinutes. Perdaviau policijai pranešimą, jie vėl atsisakė pradėti tyrimą, bet prokuratūra šį kartą panaikino policijos nutarimą ir pradėjo ikiteisminį tyrimą.“

Organizatorių nuotr. /Pijus Beizaras

Teisėsauga tyrimus pradėti dažnai atsisako

Kaip sakė diskusijos moderatore, neretai galima išgirsti, jog komentarai yra nieko baisaus. Tačiau kokią žalą neapykantą kurstantys arba susidoroti grasinantys komentarai daro?

„Aš manau, kad komentarai nėra nieko tokio, kad jie sukelia bauginimo atmosferą. Tai mus verčia jaustis nepatogiai, nes tu nežinai, kas gatvėje prie tavęs prieis ir ką sugalvos padaryti. Nemanau, kad tai nieko tokio ir į tai reiktų žiūrėti rimtai. Negali įlįsti žmogui į galvą ir paklausti: ar tu ruošiesi mane sumušti arba nužudyti, o gal tik tokį komentarą parašei?“ – kalbėjo P.Beizaras.

Europos žmogaus teisių fondas yra organizacija, kuri stebi ir viešą erdvę bei čia esančius komentarus. Tuos, kurie kursto, skatina neapykantą – perduoda teisėsaugos institucijoms. Ar daug tokių komentarų būna?

┌ Negali įlįsti žmogui į galvą ir paklausti: ar tu ruošiesi mane sumušti arba nužudyti, o gal tik tokį komentarą parašei?

„Skaičius varijuoja pagal tam tikrą kontekstą, pagal įvykius, vykstančius Lietuvoje ir pasaulyje. Pernai, kai vyko „Baltic Pride“, teisėsaugai perdavėme daugiau kaip 60 galimai neapykantą skatinančių komentarų.

Vykstant tokiems renginiams yra didesnis žiniasklaidos susidomėjimas, tad rašoma ir daugiau komentarų. Labai gaila, bet kol kas (iš policijos) turime daugiau atsisakymų pradėti ikiteisminius tyrimus dėl to, kad komentarai yra pavieniai, jie nėra sistemiški.

Tai reiškia, kad žmogus parašo vieną komentarą, ir tiek. Tad ikiteisminio tyrimo pareigūnai traktuoja kaip nesukeliantį realios grėsmės. Bet šiuo atveju labai džiaugiuosi Pijaus ir kito pareiškėjo drąsa, kurie kovoja ne tik dėl savęs, bet ir dėl kitų bendruomenių. Šiandien mes remiamės tuo istoriniu sprendimu, skūsdami bei teikdami pareiškimus dėl neapykantos kurstymo.

Europos žmogaus teisių teismas pastebėjo, jog net ir vienas komentaras, kuris kursto neapykantą, kuris menkina ir skatina susidoroti yra pakankamas, kad asmuo būtų traukiamas baudžiamojon atsakomybėn.

Argumentą, kad tai tik vienas komentaras internete ir kad jis lyg ir nepavojingas, Europos žmogaus teisių teismas sukritikavo. Tikiuosi, kad dabar žengsime šiek tiek kitu keliu ir ši praktika mums padės toliau kovojant su neapykanta internete“, – sakė M.Guliakaitė.